

Силабус курсу

Актуальні проблеми психології управління та лідерства

Ступінь вищої освіти – третій (доктор філософії)

Освітньо-наукова програма спеціальності 053 Психологія

Дні занять: Ср. 12.45 – 14.05

Консультації: Чт. 14.20 – 15.40

Рік навчання: II, Семестр: III

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ППП

Кандидат психологічних наук, доцент Адамська Зоряна Михайлівна

Кандидат психологічних наук, доцент Андрійчук Іванна Петрівна

Контактна інформація zoryanada@ukr.net, +380969549665

ivanna.andriychuk@gmail.com, +380677692228

Опис дисципліни

Причина багатьох проблем, з якими стикається сучасне суспільство, криється в особливостях взаємодії між особистістю і суспільством. Тому актуальним завданням підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти - представників галузей, пов'язаних з життям людини, є поглиблення знань про людину, яка існує в багатовимірному життєвому середовищі, будує свій життєвий світ у просторі власних життєвих координат, і одночасно перебуває в багатовимірній суспільній реальності. Оволодіння знаннями з курсу «Актуальні проблеми психології управління та лідерства» дає можливість узагальнити та систематизувати знання здобувачів щодо феномену, загальних засад, структури та методології, найхарактерніших сучасних тенденцій психології управління та лідерства. Вони мають можливість застосовувати психологічні знання у практичних ситуаціях професійної діяльності, що сприятиме їх самореалізації та професійній успішності.

Структура курсу

Години (лек. / сем. / лз.)	Тема	Результати навчання	Завдання
-/2/-	1. Психологія управління як наука, її зміст, проблеми і завдання	Визначати предмет і завдання психології управління, її сутність, структуру, функції та принципи, місце психології управління в системі наукового знання. Проаналізувати еволюцію управлінської думки: Д.Тейлор, Л.Гілберт, А.Файоль, Е.Мейо, М.Фоллет, Д.Мак-Грегор та ін., школи управління за рубежом, становлення і розвиток вітчизняної психології управління. Охарактеризувати актуальність “решітки менеджменту” Р.Блейка як методики розвитку організації, розвиток сучасної психології управління в Україні, її актуальні	Питання Есе

		проблеми.	
-/2/-	2. Психологічний аналіз управлінської діяльності	Проаналізувати психологічну структуру професійної діяльності. Обґрунтувати методичні пошуки в області психологічного вивчення професійної діяльності. Знати особливості професіографії, професіограми і психограми. Визначати психологічну придатність до професії як успішне оволодіння професією і міра задоволення людини своєю працею. Обґрунтувати використання професіограм і психограм при доборі кадрів.	Питання Тести Ділові ігри
2/-/-	3. Психологія особистості в управлінні	Проаналізувати теорії особистості та їх використання в управлінській практиці. Знати індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості та враховувати їх в системі управління. Обґрунтувати процес формування активності особистості, мотиваційну сферу особистості керівника. Демонструвати вміння визначати зовнішні та внутрішні умови управлінської діяльності. Проаналізувати потреби, мотиви і цілі як психологічну основу ціннісних орієнтацій особистості керівника.	Питання Кейси
2/-/4	4. Проблема лідерства і керівництва в психології	Розуміти лідерство як предмет наукового дослідження. Проаналізувати основні підходи до визначення феномену лідерства: психоаналітичний, біхевіористичний, гуманістичний, онтопсихологічний. Охарактеризувати класичні теорії лідерства у зарубіжній психології, а також сучасні теорії лідерства. Визначити лідерство і керівництво як форми управління та формування спільноти людей. Проаналізувати основні функції, стилі, моделі лідерства і керівництва.	Питання Кейси Групові дискусії Інформаційні карти
-/-/4	5. Характеристика та типологія лідерства і керівництва.	Розуміти сутнісні характеристики лідерства. Визначити структуру лідерства, її основні компоненти. Проаналізувати рольову диференціацію лідерства: традиційне трактування і альтернативний підхід. Визначити рівні лідерства. Аналізувати різні підходи до типології лідерства (емоційне та ділове, постійне та ситуативне; лідер, орієнтований на завдання і лідер, орієнтований на взаємини, формальні і неформальні лідери тощо).	Групові дискусії Рольові ігри Мозковий штурм Есе Кейси Інформаційні карти

		Обґрунтувати критерії оцінки лідерства. Вміння організовувати та здійснювати соціометричне дослідження.	
-/-/8	6. Розвиток і саморозвиток лідера	Проаналізувати структуру лідерських якостей. Звернути увагу на погляди дослідників щодо визначення базових якостей лідера, блоки якостей лідера. Визначати основні лідерські якості та розвивати їх: професійну компетентність, інтелектуальність, організаційні здібності, комунікативність, силу волі, працелюбність, здоровий спосіб життя, стресостійкість, творчість, харизматичність, активність, відповідальність, впевненість в собі, самодисципліна, емоційний інтелект, . Оволодіння основними способами позиціонування лідерських якостей, розвитку лідерського потенціалу.	Групові дискусії Рольові ігри Мозковий штурм Есе Кейси Інформаційні карти
4/4/2	7. Психологічний феномен керівництва. Успіх керівництва	Аналізувати стиль управління як сталу сукупність особистих та індивідуально-психологічних характеристик керівника, за допомогою яких реалізується той чи інший метод керівництва. Визначати типологію стилів керівництва за ознакою переважання одноосібних чи групових способів впливу на організацію виробничого процесу: авторитарне, демократичне, ліберальне, анархічне управління. Знати методичні особливості та вміти використовувати питальник «Методика оцінки стилю управління» (В. Захарова, І. Рогова) Знати принципи та прийоми управління на практиці. Обґрунтувати феномен успішного керівництва як своєрідність поєднання вроджених задатків і набутого досвіду особистості (В.С.Лозниця).	Питання Тести Проведення психодіагностичних методик
-/2/-	8. Поняття, види і техніка управлінського спілкування	Проаналізувати суть управлінського спілкування та основні підходи до його розгляду. Охарактеризувати структуру управлінського спілкування: комунікацію, інтеракцію, міжособистісну перцепцію. Знати основні функції управлінського спілкування та їх значення і роль на інтегральному та локальному рівнях. Охарактеризувати специфіку невербальних засобів управлінського спілкування. Проаналізувати говоріння,	Питання Ділові ігри Групові дискусії

		зворотній зв'язок і слухання як основні взаємопов'язані елементи техніки спілкування.	
2/-/-	9. Психологія ділового спілкування	Проаналізувати ефективність ділового спілкування як успіх ділових стосунків. Демонструвати вміння обґрунтувати концептуальні засади правил поведінки із керівництвом, колегами по роботі й підлеглими та з'ясувати їх значення у досягненні взаєморозуміння, духовному вдосконаленні людини. Охарактеризувати техніку ведення ділових індивідуальних бесід (В.С.Лозниця), спілкування по телефону, ведення ділових переговорів. Знати принципи та правила побудови ділової телефонної розмови.	Питання Кейси
-/-/2	10. Формування сприятливого психологічного клімату в колективі	Проаналізувати "Дерево" конфлікту як процесу: зав'язка, розвиток, кульмінація і розв'язка. Обґрунтувати характер, причини і способи розв'язання конфліктних ситуацій у виробничих колективах, причини ділових і міжособистісних конфліктів. Визначати взаємозв'язок між рівнями розв'язання конфліктів і стратегією поведінки керівника. Знати методичні особливості та вміти використовувати питальник «Метод групових оцінок», «Аналіз та оцінка соціально-психологічного клімату в колективі» для виявлення психологічного клімату в колективі. Обґрунтувати ознаки сприятливого психологічного клімату та його формування.	Кейси Проведення психодіагностичних методик Есе
-/2/-	11. Види психологічного впливу у системах управління	Проаналізувати переконання як метод психологічного впливу в управлінському спілкуванні та його значення в умовах реформування українського суспільства. Знати зміст поняття «переконання», основні способи переконання (інформування, роз'яснення, доведення) та їх реалізацію, вимоги до процесу переконання. Проаналізувати навіювання як різновидність психологічного впливу. Дослідити психофізіологічні джерела та основи навіювання (М.Л.Лінецький, Д.А.Діденко, І.П.Павлов та ін.), особливості сугестивної ролі. Обґрунтувати психотехнологію	Питання Тести Кейси

		застосування маніпулятивних прийомів навіювання.	
2/2/-	12. Психологічний імідж організації. Фірмовий стиль як провідна ідея організації	Дати загальну характеристику гештальтпсихології для практики іміджології. Проаналізувати зовнішні та внутрішні складові іміджу. Здійснити аналіз ефективності та конкурентноспроможності сучасних організацій. Обґрунтувати роль психологічних факторів в конкурентноспроможності сучасних організацій. Охарактеризувати цінність управлінського консультування. Аналізувати роль товарного вигляду продукції і реклами як носіїв іміджу організації.	Питання Ділові ігри Групові дискусії
-/2/-	13. Роль соціально-психологічної служби у процесі вдосконалення системи управління	Проаналізувати існування соціально-психологічної служби організації як потребу необхідності. Вміти визначати інтегральну структуру психологічної служби організації. Знати завдання психологічної служби, складові ланки: їх функції, підпорядкування, взаємодія з іншими підрозділами. Формувати економічну політику підприємства. Визначати можливості релаксації працівників з важкими умовами праці.	Питання Есе
2/-/-	14. Рекламна діяльність організації як психологічна проблема	Визначати сутність реклами в психології, мотиви звернення до реклами та моделювання процесів рекламної діяльності. Обґрунтувати психологію рекламної діяльності організації, формування особистої кар'єри. Аналізувати мотиваційну основу кар'єри, як суб'єктивну концепцію про необхідність адекватної відповідності між затраченими зусиллями і досягнутими результатами. Охарактеризувати влаштування на роботу: неформальне, типово і ситуаційне інтерв'ю. Вміти проаналізувати загальне та конкретне планування кар'єри.	Питання Кейси

Літературні джерела

1. Андрійчук І.П. Типологічні особливості стилів управлінської діяльності державних службовців. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*. Херсон, 2016. Вип. 2. С. 136-141.

2. Андрійчук І. Технології управління соціально-психологічними процесами в теорії та практиці. Territories' development: social, economic and humanitarian issues. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2019; ISBN 978- 83-946765-9-9; p.426- 438.

3. Бочелюк В.Й., Пучина О.В. Організаційна психологія на підприємстві: навч. посіб. Київ, 2012. 272 с.
4. Власова О.І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія організацій та управління: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 398 с.
5. Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті. К.: МАУП, 2000. 286 с.
6. Кричевський Р.Л. Психологія лідерства. М., 2007. 267 с.
7. Кушнір Р. Мистецтво відповідального спілкування або як налагодити глибинне порозуміння з іншою людиною. Дрогобич: Коло, 2013. 362 с.
8. Ложкін Г.В., Пов'якель Н.І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика. К.: Професіонал, 2007. 416 с.
9. Москаленко В. В. Психологія соціального впливу : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2007. 448 с.
10. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління. Київ, 2003. 568 с.
11. Психологія лідерства. Хрестоматія / сост. К.В. Сельченко. Мн., 2004. 285 с.
12. Савельєва В.С. Психологія управління: навч. посіб. К.: Професіонал, 2005. 320 с.
13. Савчин М. Здоров'я людини: духовний, особистісний і тілесний виміри: монографія. Дрогобич, 2019. 232 с.
14. Слесик К. М. Виховання лідерів. Харків : Вид. група «Основа», 2009. 186 с.
15. Технології роботи організаційних психологів / за ред. Л.М. Карамушки. К.: ІНКОС, 2005. 366 с.
16. Хміль Ф.І. Управління персоналом. К.: Академвидав, 2006. 488 с.
17. The New Psychology of Leadership: Identity, Influence and Power / Alexander S.Haslam, Stephen D. Reicher, Michael J. Platow 2011.
18. The Psychology of Leadership: New Perspectives and Research /David M. Messick, Roderick M. Kramer. Mahwah, New Jersey London. 2005.
19. The New Psychology of Leadership. Stephen D. Reicher, S. Alexander Haslam and Michael J. Platow. Scientific American Mind. Vol. 18, No. 4 (August/September 2007), pp. 22-29
20. Hogg M. A. Social psychology of leadership. In A. W. Kruglanski & E. T. Higgins (Eds.), Social psychology: Handbook of basic principles. 2007. p. 716–733.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікування).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1 (теми 1-3) – обговорення кейсів, тестування, усне опитування	13
Змістовий модуль 2 (теми 4-7) – обговорення кейсів, усне опитування, тестування, написання есе, групова дискусія, виконання психодіагностичних методик	26

Змістовий модуль 3 (теми 8-11) – обговорення кейсів, усне опитування, написання есе, ділові ігри	18
Змістовий модуль 4 (теми 12-14) – обговорення кейсів, усне опитування, написання есе, ділові ігри	13
ІНДЗ (навчальний проект)	15
Підсумковий контроль (теми 1-14) – тестові завдання	15

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90 – 100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом